

JISMONIY TARBIYA VA SPORTNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI: SIRDARYO VILOYATI.

Muallif: **Axmedov A.N**

O‘rinboyev J

Annotatsiya (Abstract): Ushbu maqola Sirdaryo viloyatida jismoniy tarbiya va sport sohasining hozirgi holatini tahlil qiladi, asosiy muammolarni aniqlaydi va rivojlanish istiqbollarini taklif etadi. Ishda hududning demografik xususiyatlari, mavjud infrastrukturasini, sport-tarbiyaviy resurslar, yoshlar sporti va oliy natijaga erishish uchun zarur bo‘lgan strategik yo‘nalishlar ko‘rib chiqiladi. Maqola amaliy tavsiyalar va davlat hamda mahalliy darajadagi boshqaruv choralarini o‘z ichiga oladi.

Kalit so'zlar: Jismoniy tarbiya, sport, Sirdaryo viloyati, ommaviy sport, sport infratuzilmasi, sport siyosati, yoshlar sporti, professional sport, innovatsion texnologiyalar, sport ta'limi, sport rivoji.

Kirish.

Sirdaryo viloyati aholi soni va ijtimoiy strukturasi uning jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish imkoniyatlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Respublika miqyosidagi sport siyosati, mahalliy investitsiyalar va ijtimoiy tashabbuslar orqali viloyatda sport infratuzilmasini kengaytirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish muhim vazifa hisoblanadi.

Tadqiqot usullari va ma'lumotlar manbalari.

Maqolada hududiy rasmiy statistik ma'lumotlar, viloyat sport boshqarmasi hisobotlari, mahalliy yangiliklar, maydon tadqiqotlari hamda soha mutaxassislari bilan intervyular natijalari tahlil qilingan. Sanoqli misollar va loyiha tavsiyalari amaliyotga yo'naltirilgan.

Sirdaryo viloyatining ijtimoiy-demografik konteksti.

Viloyatning aholi tarkibi, yoshlar ulushi va shahar-qishloq taqsimoti sport xizmatlariga bo'lgan talabni belgilaydi. Demografik tahlil 2023–2025-yillar oralig'idagi rasmiy statistik ma'lumotlarga tayangan.

Hozirgi holat: infrastruktura, ixtisoslashgan joylar va kadrlar.

Sport inshootlari: viloyat markazida va ayrim tumanlarda zamonaviy sport majmualari, futbol maydonlari, jismoniy tarbiya zallari mavjud. Yaqinda viloyat markazida Olimpiya va paralimpiya turlari bo'yicha tayyorlashga mo'ljallangan yangi sport majmuasi ishga tushirilgan.

Ta'lim va kadrlar: sport o'qituvchilari va murabbiylar mavjud bo'lsa-da, ularning malakasini oshirish va zamonaviy metodologiyalarni joriy etish bo'yicha imkoniyatlar mavjud.

Yoshlar sporti: maktab va oliy o'quv yurtlarida sport musobaqalari muntazam tashkil qilinadi, viloyat miqyosida «Sport haftaligi» va turli turnirlar o'tkazilmoqda.

Muammolar va to'sqinliklar.

Moliyalashtirish etishmasligi: barcha tumanlarda teng taqsimlangan investitsiyalar yo'q; qishloq hududlarida infratuzilma yetarli emas.

Kadrlar muammosi: malakali murabbiylar yetishmasligi va ularning malakasini oshirish tizimi yetarli darajada emas.

Faollik va jamoatchilik ishtiroki: sportga bo'lgan ommaviy qiziqishni oshirish va oilalarni jalb qilish zarur.

Texnik jihozlar va modernizatsiya: ko'plab maydonlar va uskunalar eskirgan, ularga zamonaviy standartlarni joriy etish lozim.

SWOT-tahlil (kuchli va zaif tomonlar, imkoniyatlar va tahdidlar).

Kuchli tomonlar: yosh aholining yuqori ulushi, mahalliy hokimiyatning sportni qo'llab-quvvatlashi, yangi sport majmualarining paydo bo'lishi.

Zaif tomonlar: resurslarning noteng taqsimlanishi, malakali kadrlar tanqisligi.

Imkoniyatlar: davlat dasturlari, xususiy sektor investitsiyalari, xalqaro hamkorlik va grantlar.

Tahdidlar: byudjet qisqarishi, aholining ko'chib ketishi, ijtimoiy muammolar.

Rivojlanish istiqbollari va strategik yo‘nalishlar.

Infratuzilmani kengaytirish va modernizatsiya: tumanlarda ko‘proq sport zallari, trenajyorlar, qishloq joylarda ham jismoniy tarbiya maydonchalarini tashkil etish.

Murabbiylar va o‘qituvchilar malakasini oshirish: pedagogik va ilmiy metodologiyalar bo‘yicha kurslar, seminarlar va xalqaro stajirovkalarni yo‘lga qo‘yish.

Yoshlar sporti va mass-sportni rivojlantirish: maktab, kollej va oliy ta’lim muassasalarida sport programmalarini boyitish; “Sport haftaligi” kabi tadbirlarni kengaytirish.

Xususiy sektorni jalb qilish: homiylik va sponsorlardan foydalanish, sport klublari va startaplar uchun soliq imtiyozlarini ko‘rib chiqish.

Sog‘lom ovqatlanish va sog‘lom turmush tarzini targ‘ib qilish: sport bilan birgalikda sog‘lom hayot tarzi kampaniyalarini tashkil etish.

Paralimpik va inkluziv sportni rivojlantirish: nogironligi bo‘lgan shaxslar uchun teng imkoniyatlar yaratish.

Amaliy tavsiyalar (bosqichma-bosqich)

Qisqa muddatli (1–2 yil): mavjud sport maydonlarini qayta jihozlash, mahalliy murabbiylar uchun treninglar tashkil etish, jamoatchilik tadbirlarini ko‘paytirish.

O‘rta muddatli (3–5 yil): tuman sport markazlarini qurish, yoshlar uchun stipendiyalar tizimini joriy etish, xususiy investorlar bilan hamkorlik.

Uzoq muddatli (5+ yil): viloyat sport brendini yaratish, xalqaro musobaqalarni qabul qilish salohiyatini oshirish, sport akademiyasini tashkil etish.

Amalga oshirish rejalari va monitoring.

Har bir yo‘nalish uchun aniq indikatorlar va vaqt jadvali ishlab chiqilishi tavsiya etiladi. Monitoring va baholash viloyat sport boshqarmasi, ta’lim boshqarmasi va mahalliy hokimliklar tomonidan hamkorlikda olib borilishi kerak.

Xulosa

Sirdaryo viloyatida jismoniy tarbiya va sportni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar mavjud. Demografik ko‘rsatkichlar, yangi qurilayotgan sport inshootlari va davlat siyosati bu jarayonni qo‘llab-quvvatlaydi. Biroq, infratuzilma, kadrlar va moliyalashtirish kabi

masalalar hal etilmasa, yuqori natijaga erishish qiyin bo‘ladi. Ushbu maqola hududiy xususiyatlarni hisobga olib amaliy tavsiyalarni taklif qiladi va ularning amalga oshirilishi uchun bosqichli rejalarni ko‘rsatadi.

Sirdaryo viloyatida jismoniy tarbiya va sport sohasida keng ko‘lamli islohotlar davom etmoqda. Ommaviy sportni rivojlantirish, sport infratuzilmasini modernizatsiya qilish, professional sportchilarni tayyorlash va innovatsion texnologiyalarni joriy etish hudud sport salohiyatini yanada yuksaltiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining sportga oid farmon va qarorlari.
2. “Jismoniy tarbiya va sport to‘g‘risida”gi Qonun, 2020.
3. Mamatqulov X., Xudoyqulov A. Sport menejmenti asoslari, 2021.
4. Shodmonov Q., To‘xtasinov A. Jismoniy tarbiya nazariyasi, 2019.
5. Sirdaryo viloyati Sport boshqarmasi hisobotlari (2021–2024).